

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Код і найменування спеціальності	133 Галузеве машинобудування
Тип і назва освітньої програми	освітньо-професійна програма Машини та обладнання сільськогосподарського виробництва
Курс, семестр	4 курс, 8 семестр.
Обсяг і форма семестрового контролю з навчальної дисципліни	Кількість кредитів ЄКТС – 4, Загальна кількість годин – 120, із яких: лекцій – 22 год., практичних занять – 18 год. Форма семестрового контролю – екзамен
Мова(и) викладання	державна
Навчально-науковий інститут кафедра	ІНІ інститут економіки, управління, права та інформаційних технологій, кафедра маркетингу
Контактні дані розробника(ів)	Писаренко Володимир Вікторович , професор кафедри маркетингу, д.е.н., професор <i>Контакти:</i> ауд. 462 (ПДАУ, навчальний корпус № 4) <i>e-mail:</i> volodymyr.pysarenko@pdau.edu.ua <i>Сторінка викладачки:</i> https://www.pdaa.edu.ua/people/pysarenko-volodymyr-viktorivych

МІСЦЕ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ В ОСВІТНІЙ ПРОГРАМІ

Статус навчальної дисципліни	Обов'язкова навчальна дисципліна
Передумови для вивчення навчальної дисципліни	Передумовою для вивчення дисципліни є досягнуті результати навчально-пізнавальної діяльності при формуванні відповідних компетентностей при вивченні таких дисциплін як: «Економіка підприємства», «Розрахунок та конструювання машин» які є основою для розуміння технічних і економічних аспектів машинобудування. Попереднє вивчення дисциплін, пов'язаних з економікою, машинобудуванням, конструюванням машин, забезпечує технічну базу для розуміння управлінських і маркетингових процесів у галузі.
Компетентності	загальні: ЗК 4. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК 5. Здатність генерувати нові ідеї (креативність) ЗК 10. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій фахові: ФК 4. Здатність втілювати інженерні розробки у галузевому машинобудуванні з урахуванням технічних, організаційних, правових, економічних та екологічних аспектів за усім життєвим циклом машини: від проектування, конструювання, експлуатації, підтримання працездатності, діагностики та утилізації.
Програмні результати навчання	ПРН 7. Готувати виробництво та експлуатувати вироби, застосовуючи автоматичні системи підтримання життєвого циклу ПРН 12. Застосовувати засоби технічного контролю для оцінювання параметрів об'єктів і процесів у галузевому машинобудуванні

РОЛЬ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ У ФОРМУВАННІ СОЦІАЛЬНИХ НАВИЧОК (SOFT SKILLS)

Навчальна дисципліна відіграє важливу роль у формуванні соціальних навичок (**soft skills**) студентів, **необхідних для результативної роботи інженера в умовах ринку**, командної взаємодії та комунікації із замовниками й партнерами.

Її значення можна розглянути через кілька ключових аспектів:

розвиток комунікативних навичок (опрацювання ринкових вимог до інженерних продуктів, підготовка ціннісної пропозиції, комерційної презентації розробки; студенти вчаться *чітко пояснювати технічні рішення «мовою клієнта», вести ділове листування, презентувати результати та узгоджувати вимоги з різними стейкхолдерами*);

формування навичок командної роботи та взаємодії зі стейкхолдерами (товарна політика інженерної розробки передбачає *координацію* між конструкторським та технологічним підрозділами, виробництвом, сервісом, закупівлями та маркетингом; у навчальних кейсах студенти відпрацьовують *розподіл ролей, узгодження рішень, відповідальність за спільний результат* і конструктивне вирішення конфліктів інтересів);

формування лідерських якостей і відповідальності за рішення (під час обґрунтування продуктового портфеля, пріоритетів модифікацій, вибору позиціонування та елементів комплектації студенти тренують уміння *приймати рішення на основі даних, брати відповідальність за наслідки, ініціювати зміни та захищати власну позицію* перед «замовником» у форматі захисту проектних робіт);

розвиток навичок критичного мислення (дисципліна включає *аналіз ринкових умов, конкурентного середовища та маркетингових стратегій*, що сприяє розвитку аналітичного та критичного мислення; студенти вчаться *оцінювати ризики, прогнозувати результати та приймати обґрунтовані рішення в умовах невизначеності*);

розвиток креативності та клієнтоорієнтованості (*формування унікальної цінності* інженерної розробки, *пошук нестандартних способів підвищення споживчої корисності* через дизайн, модульність, сервіс, гарантійні умови, документацію; студенти розвивають здатність *бачити проблему очима користувача та пропонувати рішення, що реально підвищують цінність продукту*).

МЕТА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення дисципліни є формування у студентів системи знань, **умінь та навичок, необхідних для обґрунтування, формування і реалізації товарної політики інженерних продуктів (технологій) на B2B-ринках протягом усього їх життєвого циклу.**

Дисципліна спрямована на: **розуміння сутності інженерної розробки як товару** (формування уявлення про споживчу цінність, рівні товару, позиціонування, життєвий цикл, вимоги клієнта та критерії вибору технічного рішення);

розвиток компетенцій ринкового аналізу та прийняття продуктивних рішень (навчання сегментації ринку, аналізу конкурентів, визначенню цільових сегментів, вибору продуктивних характеристик, комплектації та сервісу з урахуванням потреб замовника й обмежень виробництва);

формування навичок управління продуктивним портфелем і асортиментом (опрацювання підходів до створення лінійок, модульності, платформних рішень, планування модифікацій та оновлень продукту);

інтеграцію технічних і маркетингово-економічних підходів (поєднання інженерних знань із маркетинговими інструментами для підготовки ціннісної пропозиції, техніко-комерційного обґрунтування та підтримки рішень щодо комерціалізації);

правову, етичну та відповідальну поведінку в комерціалізації (набуття знань щодо інтелектуальної власності, ліцензування, дотримання академічної доброчесності, етичних принципів взаємодії з партнерами та клієнтами, врахування екологічних аспектів життєвого циклу виробу).

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

- Тема 1. Вступ до маркетингової товарної політики інженерних розробок
Тема 2. Ринок і споживачі інженерних рішень
Тема 3. Інженерна розробка як товар
Тема 4. Продуктова стратегія та асортимент
Тема 5. Якість і конкурентоспроможність
Тема 6. Розробка під вимоги клієнта: прототипування, підготовка технічної пропозиції.
Тема 7. Комерціалізація та виведення на ринок
Тема 8. Інтелектуальна власність і монетизація

МЕТОДИ НАВЧАННЯ І ВИКЛАДАННЯ

1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

словесні методи: *лекція, розповідь-пояснення; бесіда;*

наочні методи: *ілюстрування; демонстрування;*

практичні методи: *робота з навчально-методичною літературою: конспектування, тезування, анотування, підготовка реферату (доповіді);*

2. Методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності

методи формування пізнавальних інтересів: *створення ситуації інтересу та новизни навчального матеріалу; метод використання життєвого досвіду; навчальні дискусії для вирішення проблемної ситуації.*

3. Інноваційні та інтерактивні методи навчання:

інтерактивні методи: *дискусії, диспути, дебати на тему: "Чи може сервіс бути ключовим елементом товарної політики інженерного продукту?", аналіз реальних кейсів (виведення нової моделі, модернізація, зняття з виробництва), рольові ігри: переговори «виробник - замовник», «R&D - маркетинг - виробництво», «тендерний комітет - постачальник»; групові проєкти: формування продуктового портфеля/лінійки; комп'ютерні і мультимедійні методи: використання мультимедійних презентацій, відео, інфографіки; дистанційне навчання.*

4. Методи контролю і самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності:

методи усного контролю: *опитування, бесіда, доповідь;*

методи письмового контролю: *самостійна робота, творче завдання, розв'язування тестів, оцінювання кейсів.*

методи самоконтролю: *самостійний пошук помилок; самооцінювання; самоаналіз.*

ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Схема нарахування балів, шкала та критерії оцінювання результатів навчання

Наведені у Додатку до силабусу

ПОЛІТИКА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТА ОЦІНЮВАННЯ

- щодо термінів виконання та перекладання

Здобувач вищої освіти зобов'язаний дотримуватись крайніх термінів (дата для аудиторних видів робіт або час в системі дистанційного навчання LMS Moodle), до яких має бути виконано певне завдання.

Терміни виконання та перекладання регламентуються Положенням про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Полтавському державному аграрному університеті <http://surl.li/qhurvx> та Положенням про організацію освітнього процесу в Полтавському державному аграрному університеті <http://surl.li/dcddab>.

Виконання завдань з порушенням термінів без поважних причин оцінюється на нижчій на 25% бал. Перекладання поточного та підсумкового контролю відбуваються за наявності поважних причин з дозволу директорату.

- щодо академічної доброчесності

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб

	з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації. Документи, що стосуються академічної доброчесності, представлені на вкладці «Академічна доброчесність» Полтавського державного аграрного університету: http://surl.li/irohph. Здобувач вищої освіти повинен дотримуватись Кодексу академічної доброчесності http://surl.li/sbyeab та Кодексу про етику викладача та здобувача вищої освіти Полтавського державного аграрного університету http://surl.li/cbcoqm.
- щодо відвідування занять	Відвідування здобувачами вищої освіти всіх видів навчальних занять є обов'язковим. Не дозволяються пропуски занять та запізнення з неповажних причин. Здобувачі освіти повинні приймати активну участь під час проведення занять, виконувати необхідний мінімум навчальної роботи, що є допуском до підсумкового контролю. В умовах впровадження дистанційної форми навчання за наявності об'єктивних причин (наприклад, лікарняні, індивідуальний графік, знаходження на карантині тощо) та за узгодженням з викладачем, освоєння навчальної дисципліни здобувачами вищої освіти може здійснюватися самостійно, на засадах академічної доброчесності. При цьому щотижня здобувач вищої освіти має звітувати через електронну пошту, або через систему дистанційного навчання LMS Moodle про стан виконання завдань.
- щодо зарахування результатів неформальної / інформальної освіти	На здобувачів вищої освіти поширюється право про визнання результатів навчання, набутих у неформальній/інформальній освіті перед / під час опанування даної освітньої компоненти. Набуття відповідних результатів навчання можливе після успішного опанування курсів (з документальним підтвердженням) на різноманітних навчальних платформах, зокрема: Prometheus, Coursera, Edera тощо. Особливості неформального/інформального навчання регламентовані Положенням про порядок визнання результатів навчання, здобутих у неформальній та інформальній освіті здобувачами вищої освіти Полтавського державного аграрного університету http://surl.li/britcc.
- щодо оскарження результатів оцінювання	Після оголошення результатів поточного або семестрового контролю здобувач освіти має право звернутися до викладача з проханням надати роз'яснення щодо отриманої оцінки. Підставами для оскарження результату оцінювання можуть бути: недотримання викладачем системи оцінювання, вказаної у робочій програмі навчальної дисципліни, необ'єктивне оцінювання та/або наявність конфлікту інтересів, якщо про його існування здобувачу вищої освіти не було і не могло бути відомо до проведення оцінювання. Результат оцінювання може бути оскаржений не пізніше наступного робочого дня після його оголошення. Для оскарження результату оцінювання здобувач вищої освіти звертається з письмовою заявою до декана факультету. Порядок оскарження результатів оцінювання здобувачів вищої освіти регламентується Положенням про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Полтавському державному аграрному університеті http://surl.li/blxujj.
РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ	

Основні

1. Котлер Ф. Маркетинг від А до Я : 80 концепцій, які варто знати кожному менеджеру; пер. з англ. Сіпігін О. К.: Альпіна Паблішер Україна, 2021. 252 с.
2. Сенишин О. С., Кривешко О. В. Маркетинг : навч. посібник. Львів : Львівський національний університет імені Івана Франка, 2020. 347 с.
3. Маркетингова товарна політика : навч. посіб. кол. авт. ; СумДУ. Суми : СумДУ, 2022. 250 с. <https://essuir.sumdu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/5cb8e7c9-c417-45ce-ac46-8c0c690bbd20/content>
4. Маркетингова товарна політика : навч. посіб. Колешня Я. О. Київ : КПІ, 2025. 180 с. <https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/89c3934f-9771-4645-8a27-a78f4413a4ae/content>
5. Райко Д. В. Маркетингова товарна політика : монографія Д. В. Райко, Ю. С. Шипуліна. Харків : КПІ Харків, 2023. 200 с. <https://repository.kpi.kharkov.ua/server/api/core/bitstreams/eb035cce-8c91-4abb-8fb0-d06f53715829/content>
6. Маркетингова товарна політика : посіб. ВНУ. Волинь : eVNUIR, 2023. 150 с. https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/20728/1/mark_tov_politika.pdf
7. European Product Engineering Services : report. Europe : ResearchAndMarkets, 2025. 100 с. <https://www.researchandmarkets.com/reports/6078113/europe-product-engineering-services-market>
8. Marketing Product Policy : textbook. Europe : IEEP, 2025. 200 с. <https://ieep.eu/wp-content/uploads/2025/04/External-impacts-of-new-EU-sustainable-product-standards-IEEP-2025.pdf>

Допоміжні

1. Сергієнко О. Нові маркетингові технології просування товару. Bulletin of Sumy National Agrarian University. 2021. № 1 (87). С. 29–34. DOI: <https://doi.org/10.32845/bsnau.2021.1.5> (дата звернення: 12.02.2024).
2. Popko O., Filatov V. (2023) Personalizatsiya v suchasnomu marketynhu ta yiyi vplyv na loyaltist kliyentiv [Personalization in modern marketing and its impact on customer loyalty]. Ekonomika ta suspilstvo. (58). DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-58-10> (accessed December 17, 2023)
3. Serhiyenko O. (2021) Novi marketynhovi tekhnolohiyi prosuvannya tovaru [New marketing technologies of product promotion]. Bulletin of Sumy National Agrarian University. no. 1 (87). pp. 29–34. DOI: <https://doi.org/10.32845/bsnau.2021.1.5> (accessed February 12, 2024)
4. Інноваційні маркетингові стратегії сучасного українського підприємства. Носань Н. *Economy and Society*. 2023. № 3472. С. 1-15. <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3472>
5. High-Tech Industry Growth in Ukraine. AgroReview. 2025. С. 1-5. <https://agroreview.com/en/newsen/the-share-high-tech-industry/>
6. European Innovation Council Work Programme 2025. EIC. Europe : EC, 2025. 50 с. https://eic.ec.europa.eu/document/download/5e1eb75f-e437-477f-9ee9-ef54ff6387fd_en?filename=EIC+Work+Programme+2025.pdf
7. A Comprehensive EU Product Policy Framework. DIGITALEUROPE. Brussels : DIGITALEUROPE, 2023. 20 с. <https://www.digitaleurope.org/resources/a-comprehensive-eu-product-policy-framework/>
8. Pysarenko V., Ponochozna O., Bahorka M., Voronyansky V. Data-centric formation of marketing logistic business model of vegetable market due to zonal specialization. Data-Centric Business and Applications. Lecture Notes on Data Engineering and Communications Technologies. 2020. vol. 3, no. 42. p. 23-49. Springer, Cham. URL: https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-030-35649-1_2 (Scopus)
9. Pysarenko V., Bahan N., Sobchyshyn V. Sustainable development of agrarianinnovation-oriented enterprises by themeans of logistics management. Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice. Volume 3(56), 2024. P. 533-547. (Scopus)
10. Lyshenko M., Ustik T., Pysarenko V., Maslak N., Koliadenko D. Economic and marketing aspects of the functioning of small enterprises. Financial and credit activity: problems of theory and practice. 2020. Vol 2, No 33.P. 185-193. ISSN (print) 2306-4994, ISSN (on-line) 2310-8770 URL: https://apps.webofknowledge.com/full_record.do?product=WOS&search_mode=GeneralSearch&qid=3&SID=F1X5b7HeXURmmm1sBLM&page=1&doc=6
11. Pysarenko V. Pronko L. Pidvalna O. MARKETING MANAGEMENT OF THE BIOECONOMIC POTENTIAL OF ENTERPRISES AND THE QUALITY OF THEIR INNOVATIVE PRODUCTS IN THE POST-WAR RECOVERY STRATEGY *Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice*. 2024. DOI: 10.55643/fcaptp.6.59.2024.4637 (Scopus)
12. В. Писаренко, П. Залуцький, Н. Федорчук. Роль інноваційних технологій у формуванні маркетингових стратегій для українського аграрного сектора. Актуальні питання економічних наук. №18. 2025. С.210-221. URL: <https://doi.org/10.5281/zenodo.17975766>

13. В. Писаренко, В. Орлова-Курилова, С. Сергієнко, О. Мацієвич. ОЦІНЮВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ АГРАРНОГО ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ УПРАВЛІННЯ ЗМІНАМИ ТА ДИДЖИТАЛІЗАЦІЇ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ. АГРОСВІТ. №4. 2025. С.31-40. URL: <https://nauka.com.ua/index.php/agrosvit/article/view/5657>

Інформаційні ресурси

1. Нормативно-правова база України URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/>
2. Офіційний сайт Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України URL: www.me.gov.ua
3. Офіційний сайт Національного банку України URL: www.bank.gov.ua
4. Офіційний сайт Державної служби статистики України URL: www.ukrstat.gov.ua
5. Офіційний сайт Міністерства інфраструктури України. URL: <http://www.mtu.gov.ua/>;
6. Офіційний сайт Європейського Союзу. URL: [http:// www.europa.eu.int](http://www.europa.eu.int)

Реквізити затвердження

Схвалено на засіданні кафедри маркетингу, протокол від 01 вересня 2025 року № 1

Додаток до силабусу
**СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ, ШКАЛА ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ
РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ**

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

Назва теми	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти					Разом
	Виконання практ. завдання	Розв'язування тестів	Виконання завдань самостійної роботи	Реферат	Презентація	
Тема 1. Вступ до маркетингової товарної політики інженерних розробок	2	2	3	–	–	7
Тема 2. Ринок і споживачі інженерних рішень	2	2	3	–	–	7
Тема 3. Інженерна розробка як товар	2	2	3	–	–	7
Тема 4. Продуктова стратегія та асортимент	2	2	3	–	–	7
Тема 5. Якість і конкурентоспроможність	2	2	3	–	–	7
Тема 6. Розробка під вимоги клієнта: прототипування, підготовка технічної пропозиції.	2	2	3	–	–	7
Тема 7. Комерціалізація та виведення на ринок	2	2	3	–	–	7
Тема 8. Інтелектуальна власність і монетизація	2	2	3	–	–	7
За будь якою темою на вибір				8	14	22
За будь якою темою на вибір				8	14	22
Разом	16	16	24	16	28	100

Виконання завдань з порушенням термінів без поважних причин оцінюється на нижчий на 25% бал.

Форма семестрового контролю знань здобувачів вищої освіти згідно з робочим і навчальним планом – залік.

Форми, шкала та критерії оцінювання результатів навчання при проведенні поточного контролю успішності здобувачів вищої освіти:

Шкала та критерії оцінювання виконання практичного завдання

Кількість балів	Критерії оцінювання
2-3	відповіді правильні, обґрунтовані, осмислені та характеризують наявність спеціалізованих концептуальних знань на рівні новітніх досягнень, критичне осмислення проблем у навчанні. Відповідь характеризує уміння виявляти та розв'язувати проблему, інтегрувати знання; провадити інноваційну та наукову діяльність та повністю відображає визначений результат навчання за темою
0-1	відповідь недостатньо обґрунтована та осмислена, характеризує уміння застосовувати знання в практичній діяльності, але має певні неточності та показує неповноту засвоєння результату навчання

Шкала та критерії оцінювання розв'язування тестів

Кількість балів	Критерії оцінювання
0-2	По кожній темі 10 тестових завдань. Бали: від 0-2 (по 0,2 балів за кожну правильну відповідь)

Шкала та критерії оцінювання підготовки реферату

Кількість балів	Критерії оцінювання
8	проблема, яка розглядається в рефераті, викладена повно, послідовно, логічно; список використаних джерел 5-6 позицій, відповідає діючому стандарту оформлення бібліографії: здобувач при захисті реферату повністю демонструє засвоєний результат навчання за темою реферату.
4-7	тема реферату викладена досить повно, але є певні недоліки щодо відповідності результату навчання, логіці викладу; бібліографічний список нараховує 4-5 джерел, відповідає сучасним правилам, але містить певні помилки, здобувач при захисті реферату не повністю володіє матеріалом щодо результату навчання за темою реферату.
0-3	тема реферату нерозкрита або ж повністю не розкриває заявлений результат навчання, у бібліографічному списку менше 2 наукових джерел, і він подається не за сучасними правилами, здобувач відмовляється від захисту.

Шкала та критерії оцінювання підготовки презентації

Кількість балів	Критерії оцінювання
10-14	зміст презентації відповідає темі та результату навчання; наявність творчого підходу складання презентації; якісно підготовлена практична розробка, дотримані всі вимоги щодо технічного й естетичного оформлення роботи і орфографічних вимог, наявності електронного (на носіїві) матеріалу презентації.
5-9	наявність незначних недоліків у відповідності теми презентації заявленому результату навчання, виконанні презентації та її оформленні.
0-4	наявність суттєвих недоліків або ж повній невідповідності теми презентації результату навчання, вимогам щодо обсягу, оформлення та викладу змісту презентації.

Шкала та критерії оцінювання самостійної роботи (письмове завдання)

Кількість балів	Критерії оцінювання
2-3	вірно розкриті питання самостійної роботи; ЗВО демонструє розуміння сутності матеріалу, логічність та самостійність у його викладі; аргументовано обґрунтовує свою думку; відповідь містить обґрунтовані висновки.
0-1	ЗВО демонструє поверхневі знання і розуміння основних положень питання; наявні суттєві помилки; висновки неповні.